

עמותת שכנים

מתכננים יהודים ערבים בגליל

נייר עמדה - אזורי תעשייה משותפים יהודיים-ערביים בגליל

אירועי אוקטובר הוכיחו יותר מכל ששני המגזרים המרכזיים באזור הגליל - היהודי והערבי - חיו עד אז, וחיים גם כיום, כל אחד לעצמו. הממשקים שהתפתחו במשך השנים, למרות הקרבה הגיאוגרפית ולמרות שלא היו כמעט מחסומי שפה, היו מעטים והתבטאו בעיקר בתחום המסעדות ושירותים בודדים. דווקא אירועי אוקטובר הפילו את החומות בין המגזרים ונתנו את האפשרות להתבונן ולבחון בצורה ישירה יותר את הקיים בצד השני. בד בבד אין כמובן להתעלם גם מהריחוק שנוצר עקב שחרור והתגברות רגשות שנאה ופחד הדדי. אך יש להתייחס לעבדה שנוצרו גישושים רבים, שגם אם כיום הם רק בתחילתם, הם מבשרים על התפתחות אבולוציונית של היחסים. גישושים אלה מתבטאים בעלייה ניכרת בפעילות של ארגונים לא ממסדיים, שלקחו על עצמם לקדם קשרים, הבנה ויחסים בין האוכלוסיות. תפיסה זו משורתת היום ע"י גופים וקרנות בין לאומיים, שהבינו שעתיד השלום במזרח התיכון נטוע בקידום ההבנות ברמת השטח ונרתמים בסכומים גדולים לקידום רעיונות אלה.

- 1. שוק משוכלל** – קיומם של שני שווקים כמעט בלתי תלויים במשך שנות קיום המדינה, יוצר פוטנציאל לפיתוח שוק משוכלל ויעיל יותר, כתוצאה מהיפתחות הדדית של השווקים אחד כלפי השני וכתוצאה מתהליכי ייעול ופיתוח שווקים רדומים ובלתי מנוצלים בקרב שני המגזרים. המדיניות של פיתוח אזורי תעסוקה חדשים צריכה להתמקד באזורי פוטנציאל מובהק ולא על בסיס של זמינות שטחים בלתי מפותחים באזורי תעסוקה קיימים.
- 2. התגברות על חיכוכים קרקעיים** - זה לא סוד שפיתוח היישובים הערביים נתקל בבעיות של הרחבת גבולות שיפוט. החיכוך נובע בדרך כלל בין יישוב ערבי עירוני למועצה אזורית כפרית יהודית. הלחצים על המועצות האזוריות, המגיעות מכל הכיוונים ומכל המגזרים, יוצרת קשיחות ונכונות נמוכה מצידה (אם בכלל) לשחרור קרקעות. אזורי פעילות משותפים הם פתרון טוב והזדמנות שיש לקחת בשתי הידיים לפיתוח שטחים בשותפות, שתהיה מקובלת יותר על הרשות המשחררת קרקעות, המעוניינת לקדם בכך גם את האינטרסים שלה.
- 3. ניצול יעיל של הון אנושי שאינו מגיע למיצוי** - האינטליגנציה הערבית, שמסתפקת בהוראה בלית ברירה, ביחד עם פליטת הון אנושי יהודי לשוק מסיבות של התמוטטות תעשיית ההי-טק יוצרת הזדמנויות לפיתוח יזמויות על בסיס אזרחי, שבהן ניתן לשתף פעולה בין הסקטורים.
- 4. הון אנושי איכותי כמשאב חופשי** - פליטת הון אנושי איכותי לפנסיה מוקדמת אם כתוצאה מסיום שירות בטחוני, ואם בגלל יציאה לפנסיה מוקדמת יוצרת הון אנושי לא מנוצל, שיש בידו הון, ורצון עז להשתלב באזור.
- 5. ירידה בנכונות ליומם כהזדמנות** - סיום קריירות, לפעמים מפוארות, והזדקנות האוכלוסייה מביאות לכדי רצון בהשתלבות באזור המיידית ולירידה משמעותית בנכונות ליומם. רצונות אלה נפגשים עם יוזמות של פתיחת אזורי תעסוקה מקומיים, המגדילים את היכולת ליזמויות קטנות ולעסקים קטנים.

6. **עירוב של סוגי הון אנושי** - מפגש בין הון אנושי חזק לפחות חזק, משני הצדדים, יביא בהכרח להגדלת הפוטנציאל התעסוקתי האזורי, ולפיתוח יזמויות שינצלו בצורה הטובה ביותר משאב אנושי בלתי מנוצל זה.
7. **הגדלת הכנסה של רשויות ופרטים** - פיתוח תעשיות משותפות תביא בצורה משמעותית, להגדלת הבסיס הכלכלי של הרשויות הערביות, שכיום הוא נמוך מאד ביחד עם הגדלת הנגישות של אוכלוסיות, שאינן בשוק העבודה כיום, לתעסוקות מתאימות שיגדילו בצורה משמעותית את ההכנסה למשפחה בשני הסקטורים גם יחד.
8. **עירוב פעילויות כהזדמנות להגדלת איכות החיים האזורי** - הדרישה לאזורי תעסוקה בכל יישוב בנפרד מביאים ליצירת דימוי מסוים לאזור תעשייה, המתורגם להתמחות בפועל ולרמת תפקוד נמוכה. יצירת אזור תעסוקה מעורב יותר, שיש בו ספקטרום רחב יותר של פעילויות, מביא למימוש יזמויות רבות יותר ולערוב שימושים, שאינם בהכרח מתחום הכלכלה אלא דווקא מתחום השירותים האזרחיים, המסחר, והפנאי. ערוב זה מגלם בתוכו את האפשרות להגדיל את איכות החיים של התושבים הערביים, בצד היהודיים, לקבלת שירותים מסדר גבוה יותר שלא ניתנים ביישוביהם בהיעדר קרקעות לייעודים ציבוריים, ובהיעדר ספי כניסה מספקים.
9. **פעפוע בין תרבותי** - מפגשים על בסיס כלכלי מהווים הזדמנות בלתי חוזרת לפעפוע של הדגשים בין תרבותיים, העשויים להביא לשדרוג היכולות בשני הצדדים בנושאים שונים כמו: ניהול משופר, אסטטיקה, רמת שירות, רמת תחזוקה, היחס ללקוח, רמת העיצוב, ועוד.
10. **יצירת פטרויטיות מקומית** - יצירת מפגשים מקומיים מגדילים את האפשרות ליצור אמות מידה של איכות ואוטנטיות מקומית. גישה זו תביא לחיפוש הדרכים לניצול היתרונות היחסיים של האזור ביחד עם יצירת גאווה מקומית והזדהות מקומית - חוצה גבולות תרבותיים - שתגדיל את הרצון לשלום והבנה בין העמים ובין אנשים.

רשם: טובי אלפנדרי, מתכנן ערים
ואזורים